

LUX

3 ELOKUVAA
24 KIELTÄ
28 MAATA

FILM

DAYS

MA VIE DE COURGETTE
(ELÄMÄNI KESÄKURPITSANA)

Claude Barras
Sveitsi, Ranska

LUX
FILM PRIZE
EUROOPAN PARLAMENTTI
TOIMII KULTTUURIN PUOLESTA

ye10
ars

European parliamentti

MA VIE DE COURGETTE

Elämäni kesäkurpitsana

ANIMAATIOELOKUVA, OHJAUS: CLAUDE BARRAS

Courgette (suomeksi kesäkurpitsa) ei ole minkään sortin vihannes vaan urhea pikku poika. Äidin kuoltua hän luulee olevansa yksin maailmassa. Mutta kun Courgette aloittaa uuden elämän lastenkodissa, hän tutustuu pian uusiin tovereihin. Simon, Ahmed, Jujube, Alice ja Béatrice ovat kaikki kokeneet kovia vaikka ovat vasta lapsia. Lastenkodissa on myös kiva tyttö, Camille. Kun 10-vuotiaana saa kavereita ja ihastuu, siinä on paljon uutta ja opeteltavaa. Sitä voi jopa oppia olemaan onnellinen...

Tämä romaaniin perustuva animaatioelokuva on tarkoitettu kaikenikäisille. Pääasiassa nuorelle yleisölle suunnatuista tuotannoista sen erottaa omintakeinen estetiikka (animaation nukkehahmoilla on suuret, ymmyrkäiset silmät) ja kerronnan sävy, jonka ansiosta vakavia aiheita voidaan käsitellä hienovaraisesti. "Vaati rohkeutta uskoa, että juuri tällä esittelypätkällä saisi myytyä lastenelokuvan", tunnustaa elokuvan käsikirjoittaja Céline Sciammà (Tomboy ja vuoden 2014 LUX-palkinnon finalistielokuva Bande de Filles).

ULKOISEN OLEMUKSEN JA SANOMAN VÄLINEN JÄNNITE

Ensi näkemältä *Ma vie de courgette* vaikuttaa lastenelokuvalta, sillä animaatioelokuva on lajityyppinä tapana yhdistää lapsiyleisöön. Elokuvan hahmot suhteettoman suurine päineen ja isoine, ymmyrkäisine silmineen vahvistavat vaikutelmaa, ja päähenkilökin on 9-vuotias poika. Elokuvan visuaalinen maailma on värikäs, jopa Courgetten hiukset ovat siniset. Muut henkilöt on rakennettu saman kaavan mukaan muuntelemalla värejä, kokoa, ääntä ja muita yksityiskohtia, jotka kertovat persoonallisuudesta joskus hieman karrikoiden: lastenkodin johtajan madame Papineauun silmälasit, Simonin arpi tai Alicen vaalea otsatukka, joka roikkuu silmillä.

Lastenelokuvan totunnaisten puitteiden luoma vaikutelma romuttuu kuitenkin heti alussa. Jo ensi minuutit paljastavat, että elokuvan aihe ja sävy ovat itse asiassa melko kaukana siitä tyyllilajista, jota lapsille yleensä tarjotaan: Courgetten äiti katsoo yksin televisiota kumoten oluen toisensa jälkeen (tyhjä tölkit pyörivät lattialla) ja heittäen ohjelman väliin katkeria kommentteja miehistä ("Valehtelija!" on osoitettu näyttelijälle, joka vannoo rakkauttaan vastaanäyttelijälleen). Courgette, jonka silmiä ympäröivä sininen kehä tuo mieleen tummat silmänaluset, jollaisia hänen ikäisellään ei vielä pitäisi olla, kerää tyhjä tölkit ja menee ullakolle leikkimään niillä. Kun hänen tölkeistä rakentamansa torni kaatuu, äiti havahtuu meteliin ja sekasotkuun ja huutaa poikaansa. Hän lähtee kapuamaan ullakolle ja uhkaa poikaa selkäsaunalla...

Ensimmäinen kohtaus hahmottelee alkuasetelman muutamalla kuvalla. On helppo päätellä, että Courgetten isä on jättänyt äidin, joka on epätoivoissaan sortunut juomaan. Ehkä hän projisoi miesvihansa tai aviomiehensä uskottomuuden herättämän inhon poikaan, kun aikoo piestä tämän täysin merkityksettömän seikan vuoksi. Se näyttää käyvän vanhasta tottumuksesta.

Kurja tilanne kurjistuu vielä entisestään. Selkäsaunan pelossa Courgette sulkee ullakon luukun, joka osuu hänen äitiään päähän. Tämä kuuluu putoavan portaikossa. Seuraava kohtaus vahvistaa katsojan synkimmätkin olettamukset: poliisi tiedustelee Courgettelta, *oliko* äiti kiltti hänelle, ja kun häneltä kysytään isästä, Courgette osoittaa leijaansa, johon hän on piirtänyt isän ja kääntöpuolelle kanan. Se on "isän kana", poika kertoo äitinsä sanoin...

Lapsi ei ole ymmärtänyt – tai ainakaan tietoisesti tajunnut – ettei isän ”kana” ole oikeasti kana, mutta aikuinen katsoja tietysti ymmärtää isän jättäneen perheensä toisen naisen vuoksi. Kohtauksen pureva huumori avautuu vain aikuisille.

Elokuvan konsepti tehdään näin selväksi heti alkuminuuteilla. *Ma vie de Courgette* näyttää lastenelokuvalta ja soveltuu epäilemättä lapsiyleisölle, onhan näkökulma lapsen, mutta se puhuttelee yhtä lailla aikuisia.

SILMÄT SELÄLLÄÄN

Lastenelokuviissa syyllistytään joskus liialliseen yksinkertaistamiseen tai karrikoointiin ja mustavalkoisuuteen. Myös tässä elokuvassa on ”hyviä” ja ”pahoja” (esimerkiksi poliisi Raymond ja toisaalta Camillen täti), mutta vaikka siinä vedetään hätköityjä johtopäätöksiä ja sorrutaan ennakkoluuloihin (kuten Ahmed, joka kerta toisensa jälkeen kaataa vettä Raymondin päähän, ”koska se on poliisi”, tai kuten vuoristoretkellä tavattu nainen, joka syyttää Ahmedia varkaudesta ja valehtelusta epäilemättä tämän pohjoisafrikkalaisen taustan vuoksi), elokuvan sanoma on kuitenkin monisäikeisempi.

Simonin henkilöahmo (arpi otsassa, pääkallopusero, röhkeä asenne) profiloituu nopeasti lastenkodin kovanaamaksi, joka ottaa Courgetten hampaisiinsa. Simon pilkkaa Courgettea, vetää tuolin alta, kun tämä on istuutumassa, ja lausuu ensimmäisiksi sanoikseen uhkaukselta kuulostavan ”Tervetuloa vankilaan, urpo”. Siitä huolimatta poikien otettua kerran yhteen Simon hakeutuu Courgetten seuraan, alkaa hieroa tuttavuutta tämän kanssa ja kertoo tälle, mistä syystä itse kukin on lastenkotiin joutunut. Vaikka Simon säilyttääkin kapinallisen asenteensa (lastenkodin seiiniä koristavat pääkallokuviot), jatkossa hänen ”pienempiä kiusaavan ison pojan” roolinsa takaa paljastuu toisenlainen persoona, hyväntahtoinen isovelji. Tässä toisessa roolissa hän auttaa Camillen eroon ilkeästä tädistään, ja Courgetten ja Camillen lähdettyä lastenkodista juuri Simon treenaa pienempiään vaikka on itse selvästi poissa tolaltaan: ”Juostaan kilpaa, ja se joka häviää, saa pestä mun alushousuja lopun elämänsä.” Nuoremmilleen heittämänsä haasteeseen Simon verhoaa

monimutkaiset tunteensa: surunsa ystäviensä lähdön johdosta, tietoisuutensa siitä, ettei häntä itseään tulla koskaan adoptoimaan, halunsa säästää nuoremmat asian murehtimiselta ja naamioida oma herkkyytensä tekaistuen uhkaukseen sekä suuren yksinäisyytensä. Simon on lapsuuden ja aikuisuuden taitekohdassa.

Aikuisiästä lastenkodin lapsilla on omien kokemustensa vääristämä kuva: Courgetten isä jätti perheensä, pojan ja äidin, minkä jälkeen äiti alkoholisoitui. Alicen isä teki tälle seksuaalista väkivaltaa. Simon katsoi vierestä, kun hänen vanhempansa käyttivät huumeita ”koko ajan” ja katselivat pornofilmejä, ja saa nykyään äidiltään kyllä postitse lahjoja mutta ilman sanaakaan saatteena. Jujuben äiti oli pähkähullu. Camille näki, kun hänen isänsä tappoi ensin äidin ja sitten itsensä. Ahmedin ja Béan vanhemmat ovat syrjäytyneet Ranskan yhteiskunnasta: Ahmedin isä joutui vankilaan ryöstettyään huoltamon voidakseen ”ostaa Niket”, ja Béan äiti sai häädön. Siksi ei ole yllättävää, että lapset kaikki katsovat silmät selällään, kun näkevät toisenlaista aikuisten käytöstä. Kun Rosy kuuluttaa nukkumaanmenon aikaan, että jaossa on hyvänyönsuukkoja, Courgette ei ole uskoa korviaan. Kun lastenkodin lapset näkevät vuoristoretkellä äidin nostavan kaatuneen pikkupoikansa ylös ja lohduttavan tätä, he jähmettyvät paikalleen silmät ymmyrkäisinä. ”Onpa hänen äitinsä sievä”, lausuu yksi heistä. ”Ehkä se ei ole hänen äitinsä”, arvelee toinen. Lohduttava ele, sen lempeys ja hellyys, on heille täysin tuntematon, eivätkä he usko äitien kykenevän sellaiseen. Samoin Rosyn (nuorisotyöntekijä) ja Paulin (opettaja) välisessä rakkaussuhteessa heitä kiinnostaa suuresti sen seksuaalinen puoli, jota he yrittävät tulkita. Vain Courgettella on sille selitys: ”Se johtuu siitä, että hän on rakastunut. Hän haluaa tyttöä tiukasti,

koska pelkää tytön lähtevän pois.” Courgette tietää tämän varmaankin, koska on itse ihastunut Camilleen.

PIKKUHILJAA ELÄMÄ VOITTA

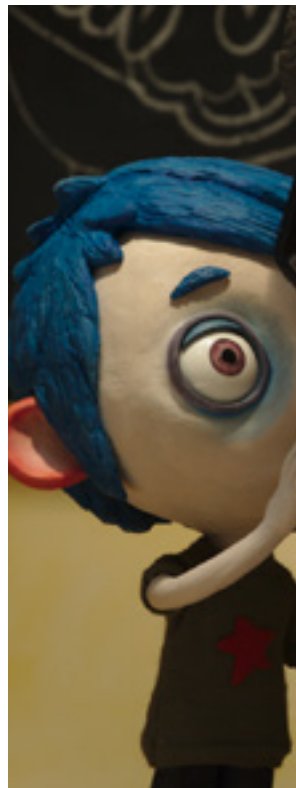
Kovia kokeneet lastenkodin lapset luonnollisesti kärsivät ja oireilevat enemmän tai vähemmän näkyvästi. Ahmed kastelee vuoteensa. Alice sotkeutuu jalkoihinsa twistnarua hypätessään ja ”kytkee värinäähälytyksen päälle”, jos ympärillä aletaan riidellä (hän alkaa tärästä ja hakkaa ruokailuvälineitä lautaseensa). Béa huutaa ”äitiä” aina auton äänen kuullessaan. Simon kätkeytyy kovanaaman rooliinsa. Jujube syö lakkaamatta. Camille piiloutuu komeroon...

Päästyään pois vahingollisesta ympäristöstään lapset kuitenkin vähitellen toipuvat, minkä huomaa pienistä merkeistä. Courgette, jonka ainoa muisto äidistä on tyhjä oluttölkki, taittelee siitä pienen veneen lahjaksi Camillelle. Kurjan suhteen kurjasta muistosta tulee näin uuden ja sitäkin enemmän iloa tuottavan suhteen soma symboli. Ahmed, joka vuoristoretkellä joutui pikkutytön äidin perusteettomien syytösten kohteeksi, muistaa tapahtumasta vain tytön anteliaisuuden: hän nimittäin sai tältä lahjaksi laskettelulasit, joita on pitänyt siitä asti. Alice muuntaa pakkoliikkeensä yritykseksi rikkoa paikallaan hyppelyn ennätys. Tämä hidas kehitys ahdistavista olosuhteista mielenrauhaan ja onnellisuuteen näkyy myös seinälle jääneissä jäljissä, jotka ovat merkinä lasten pituuskasvusta. Kun Courgette käy Raymondin ja Camillen kanssa asunnossa, jossa hän aikoinaan asui äitinsä kanssa, siellä on jälkiä vain traumaista (”päivä, jona jäin luokalle”, ”päivä, jona isä lähti”...). Raymondin luona jäljet sen sijaan viittaavat onnelliseen tapahtumaan: ”päivä, jona teistä tuli minun lapsiani”.

Elokuva päättyy Courgetten kirjeeseen Simonille. Kun Courgette oli vasta tullut lastenkotiin, Simon paljasti hänelle kunkin lapsen synkän menneisyyden todeten: ”Meitä ei tule rakastamaan enää kukaan.” Courgette kirjoittaa Simonille kirjeessään, että tämä oli väärässä ja etteivät he Camillen kanssa ole unohtaneet Simonia tai muita lastenkodin lapsia. Tätäkin sanomaa paljonpuhuvampi lienee Courgetten ja Camillen keskustelu viimeisenä yönä vuoristossa. Poika kuvittelee, millainen tulevaisuus hänellä olisi ollut edessään äitinsä kanssa (olutta ja televisionkatselua), ja on huojentunut vältyttyään siltä. Myös Camille elää mieluummin lastenkodin lasten ja henkilökunnan kanssa kuin tätinsä luona. Ja ilman lastenkotia he eivät olisi koskaan tavanneet.

Tässä lastenelokuvassa esitetään olennaisia kysymyksiä aikuisille: minkälaisen mallin haluamme välittää lapsille? Tukeeko ympäristö, jossa kasvatamme lapsemme, tasapainoista kehitystä? Missä määrin aikuisten intohimot, pettymykset ja intressit vaikuttavat lapsiin?

Kun samaan aikaan toisaalla kiistellään vaikkapa samaa sukupuolta olevien välisestä avioliitosta, elokuvassa ilmaistaan hyvin selkeästi ja kaunopuheisesti, ettei perinteinen perhe (isä ja äiti) välttämättä ole lapselle paras kasvuympäristö. Isät ja äidit voivat olla välinpitämättömiä, vastuuttomia, väkivaltaisia tai poissa olevia. Tärkeää ei olekaan rooli, asema eikä vanhemmuus vaan suhteen laatu ja sille omistautuminen.

POHDITTAVAA

Elokuvan aikuiset jakautuvat karkeasti hyviin ja pahoihin. Aika monet heistä eivät kuitenkaan ole vain jompaakumpaa näistä, varsinkaan lastensa silmissä, joiden käsitys heistä voi lisäksi muuttua ajan myötä. Tätä kuvaa esimerkiksi se, mitä Courgette sanoo tai antaa ymmärtää äidistään. Miten tulkita sitä, että isä on piirretty leijaan supersankarina (naamio ja viitta)? Miksi Béa reagoi niin kuin hän reagoi äitinsä paluuseen? Mitä pitäisi ajatella siitä, että Ahmed istuu vankilassa ryöstettyään huoltamon voidakseen ”ostaa itselleen Niket”?

Huvipuistosta, johon Raymond vie Courgetten ja Camillen, jää mieleen kaksi kohdetta: kummitusjuna ja ampumarata. Mahtaako näillä huvituksilla, joissa pelotellaan itseä tai ammutaan aseella, olla eri merkitys lapsille, jotka ovat kokeneet pelkoa ja väkivaltaa?

Lastenelokuvien on oltava myös aikuisten mieleen, koska juuri he vievät lapset elokuviin. Jos he eivät viihdy, elokuvaan ei enää mennä. Usein viihdyttämään pyritään vain aikuisten ymmärrettävissä olevilla viittauksilla ja vitseillä. Ei kuitenkaan tässä elokuvassa. Tiedätkö muita ”koko perheen elokuvia”, jotka tämän elokuvan tavoin antavat vanhemmille ja lapsille mahdollisuuden aitoon ajatustenvaihtoon sen sijaan, että ne tarjoaisivat heille kahta rinnakkaista sanomaa? Mitä ne ovat nimeltään?

les grignoux

10 VUOTTA EUROOPPALAISIA ELOKUVIA EUROOPPALAISILLE

Euroopan parlamentilla on ilo esitellä vuoden 2016 LUX-elokuvapalkinnosta kilpailevat kolme finalistia:

À PEINE J'OUVRE LES YEUX (*Kun silmäni avaan*),
ohjaaja Leyla Bouzid
Ranska, Tunisia, Belgia, Yhdistyneet arabiemiirikunnat

MA VIE DE COURGETTE (*Elämäni kesäkurpitsana*),
ohjaaja Claude Barras
Sveitsi, Ranska

TONI ERDMANN,
ohjaaja Maren Ade
Saksa, Itävalta, Romania

Nämä monisäikeiset tarinat, jotka ovat osoitus työelleen omistautuneiden ja lahjakkaiden nuorten eurooppalaisten elokuvaohjaajien luomiskyvyttä, esitetään viidensillä LUX FILM DAYS -elokuvapäivillä.

LUX-ELOKUVAPALKINTO

Kulttuurilla on keskeinen rooli yhteiskuntien rakentumisessa.

Tästä tietoisena Euroopan parlamentti perusti LUX-elokuvapalkinnon vuonna 2007. Sen tavoitteena on edistää eurooppalaisten elokuvien levitystä kaikkialla Euroopassa ja herättää Euroopan laajuista keskustelua tärkeistä yhteiskunnallisista kysymyksistä.

LUX-elokuvapalkinto on poikkeuksellinen aloite. Useimmat eurooppalaiset yhteistuotannot esitetään vain alkuperämaissaan, eikä niitä levitetä muualle edes EU:n sisällä. LUX-elokuvapalkinto tarjoaa kolmelle eurooppalaiselle elokuvalle harvinaisen tilaisuuden tavoittaa laaja yleisö, sillä ne tekstitetään EU:n 24 viralliselle kielelle.

Euroopan parlamentin jäsenet valitsevat äänestämällä LUX-elokuvapalkinnon voittajan, joka julkistetaan 23. marraskuuta 2016.

LUX FILM DAYS

LUX FILM DAYS on LUX-elokuvapalkinnon yhteydessä vuodesta 2012 alkaen järjestetty tapahtuma. Elokuvapalkinnosta kisaavat kolme finalistia esitetään suurelle eurooppalaiselle yleisölle LUX FILM DAYS -elokuvapäivillä.

LUX FILM DAYS on mieliinpainuva kansainvälinen kulttuurielämys. Lokakuun ja joulukuun 2016 välisenä aikana kaikki eurooppalaiset elokuvanystävät saavat nähdäkseen finalistielokuvat *À peine j'ouvre les yeux*, *Ma vie de Courgette* ja *Toni Erdmann*. Elokuvat esitetään maasta riippuen jollakin EU:n 24 virallisesta kielestä. Voit äänestää suosikkielokuvaasi LUX-elokuvapalkinnon verkkosivustolla (www.luxprize.eu) tai Facebook-sivulla.

YLEISÖN SUOSIKKI

LUX-elokuvapalkinnon Yleisön suosikki -kunniamaininta myönnetään yleisöäänestyksen perusteella. Muista äänestää jotakin elokuvista *À peine j'ouvre les yeux*, *Ma vie de Courgette* ja *Toni Erdmann*! Äänestäneiden kesken suoritetaan arvonta, jonka voittaja pääsee Euroopan parlamentin kutsumana Karlovy Varyn kansainvälisille elokuvajuhlille heinäkuussa 2017 ja saa julkistaa Yleisön suosikki -kunniamaininnan voittaneen elokuvan nimen.

KATSELE, KESKUSTELE JA ÄÄNESTÄ

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

OHJAUS: Claude Barras

KÄSIKIRJOITUS: Céline Sciamma

KUVAUSPÄÄLLIKKÖ: David Toutevoix

ANIMAATIOPÄÄLLIKKÖ: Kim Keukeleire

MUSIIKKI: Sophie Hunger

TUOTTAJAT: Max Karli, Pauline Gygax, Armelle Glorennec, Eric Jacquot, Marc Bonny

TUOTANTO: Rita Productions, Blue Spirit Productions, Gebeka Films, KNM, Radio Télévision Suisse, SRG SSR, Rhône-Alpes Cinéma, France 3 Cinéma, Helium Films

VUOSI: 2016

KESTO: 75 min

LAJITYYPPI: Animaatio

MAA: Sveitsi, Ranska

ALKUPERÄISKIELI: Ranska

